

Bessenyei György röpiratai és *A filozófus* című drámája

II. osztály

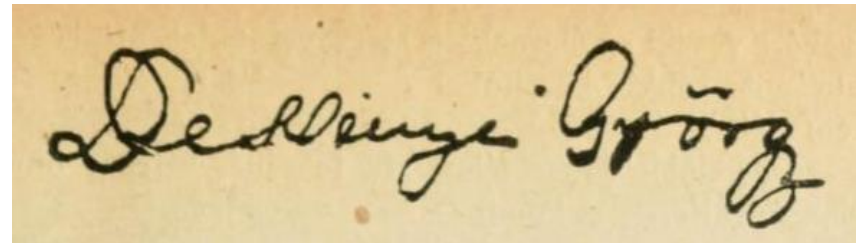
Bessenyei György – a bihari remete (Tiszabercel, 1747 – Pusztakovácsi, 1811)

- * A magyar felvilágosodás úttörő egyénisége
- * Bécs, 1765–1782 – Mária Terézia magyar testőrségének tagja (**testőríró**) – párhuzamot von a nyugati és a magyar műveltség között
- * A magyar felvilágosodás kezdete (1772) – *Ágis tragédiája* című drámája

A korabeli magyarországi viszonyok

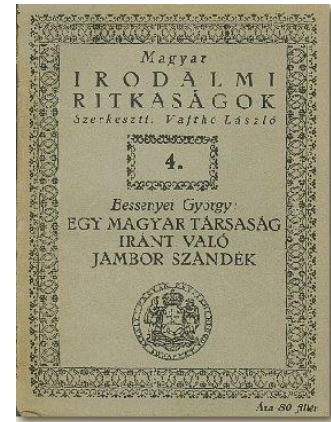
- * Szellemi **elmaradottság**
- * A nemzeti lét nem az anyanyelvhasználatban nyilvánul meg – **a magyar** nyelvet **alkalmatlannak** tartották arra, hogy **a hivatalos érintkezés** nyelve legyen
- * A hivatalos érintkezés nyelve a latin
- * Bessenyei látja az elmaradottság okait, s röpirataival **fel** szeretné **hívni** ezekre **a figyelmet**.

István Bessenyei

Röpiratai

- * **Röpirat:** olyan **vitaindító** írás, amely egy **időszerű**, közösséget érintő ügyet tárgyal. Célja a közvélemény **meggyőzőse**, ebből kifolyólag legfőbb jellegzetessége az **aktualitás**.
- * **Bessenyei röpiratai:**
  - * *Magyarság* (1778)
  - * *A magyar néző* (1779)
  - * *A holmi* (1779)
  - * *Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék* (1781)

A *Magyarság* című röpirat – Buzdítás a magyar nyelv kiművelésére

- * „Valljuk meg, hogy nagyon megszűkülünk a magyarságba, melynek ugyan bőségében soha nem voltunk...”
- * „Olyan szánakozásra s egyszersmind köpedelemre való csekélységgel kicsinyítik némelyek magokat, hogy magyarul nem lehet, mondják jól írni, okoskodni, mivel sem ereje, sem elégsége nincsen a nyelvnek, melyekkel a tudományok szépségeket és mélységeket elő lehetne adni...” ← ezt megcáfolja az angol és a francia nyelv fejlődéstörténetével alátámasztva

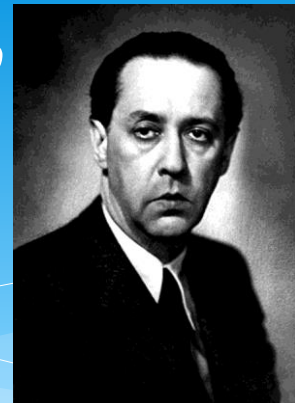
A *Magyarság* című röpirat – Buzdítás a magyar nyelv kiművelésére

* „Jegyezd meg e nagy igazságot, hogy soha a Földnek golyóbisán, egy nemzet sem tehette addig magáévá a bölcsességet, mélységet, valameddig a tudományokat a maga anyanyelvébe bé nem húzta. Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem.”

A *Magyarság* című röpirat – Buzdítás a magyar nyelv kiművelésére

- * „... akkor fog a magyar nyelv hazánkból kihalni, mikor a magyar parasztasszonyok deákul, görögül, franciául vagy németül fognak beszélni...”
- * „Minden nemzet a maga nyelvére ismerteti magát leginkább. Hogy neveznéd az olyan nemzetet, melynek anyanyelve nem volna? Sehogy...”
- * „Mozgásba, tűzbe kell hozni a nemzet elméjét újsággal, mégpedig a maga nyelvével...”
- * „A régi módhoz ne ragaszkodjunk, mert ahhoz ragaszkodni annyit tesz, mint a tudatlanságot sohajítani. Csak nekünk is jobb lesz hát a nagy világ után menni... Nem szükséges minden újítót megvetni...”

Márai Sándor „röpiratai”

* *Röpirat a nemzetnevelés ügyében*

„Nevelésünk nyugati volt, tehetségeink inspirációja a testőrkorszak óta a legnemesebb nyugati szellem volt.”

„... az idegen nyelv csak mankó és segítség, de író nem tud föltétlenül élni vele. Író csak az anyanyelv légkörén belül élhet és dolgozhat; s anyanyelvem magyar volt.”

„... a magyar nyelv számomra egyértelmű a sorssal.”

Bessenyei vígjátéka – *A filozófus* (1777)

- * 1792-ben színre is viszik
- * Párménió, a filozófus szerelmes Szidaliszba. Párméniónak nincs ínyére a hölgyek divatmajmolása, Szidalisz pedig a méltóságot hiányolja a férfiakból, a hízelgő udvarlókat ki nem állja. ← Vonakodnak a házasságtól – Végül Párménió húga, Angyélika révén egymásra találhatnak.
- * **Pontyi** személye – a falusi nemes parlagi alakja, akinek nagy vagyona van, de **csekély** a **műveltsége**
- * Olvasókönyv, 29. oldal - részlet

Bessenyei vígjátéka – A filozófus (1777)

- * Asztaltársaság – Miről folyik a társalgás?
- * A hagyományok és az újszerű **szembeállítás**a
- * Rousseau – „Vissza a természetbe!”
- * Mit bírál a fiatalok életmódjában Ponty? Vitassátok meg, hogy igaza van-e!

Összegzés

- * Testőrirók
- * Maradi magyar viszonyok
- * Bessenyei röpiratai – a köz érdekében íródnak
- * Az anyanyelv fontossága
- * A nyugati szellem és az újíásra való nyitottság
- * A filozófus – a magyar állapotok bemutatása (Pontyi)
- * Bessenyei tevékenységének aktualitása

Házi feladat – Röpiratírás egy aktuális témában

Útmutató:

- publicisztikai műfaj
- A rövidebb terjedelem hatásosabb
- Az aktuális kérdés kifejtése
- Cél: meggyőzés ← érvelés

• Köszönöm a figyelmet. 😊